

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої школи. Історія. Проблеми. – К.: Либідь, 1998. – 558 с.
2. Антонова Н. О. Професійно важливі якості та адаптація до професії психолога / Н.О. Антонова // Вісник Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди. Психологія. – Х., 2004. – Вип. 13. – Ч. 1. – С. 13–25.
3. Практикум по психологии профессиональной деятельности и менеджмента: учеб. пособие, 2-е изд. / Под ред. Г.С. Никифорова, М.А. Дмитриевой, В.М. Снеткова. – СПб.: Изд-во С.-Петербургского университета, 2001. – 240 с.
4. Рогинский В.М. Азбука педагогического труда / В.М. Рогинский. – М. : Высш. шк. , 1990 . – 111с.

Яшний Є.В.

Науковий керівник: старший викладач кафедри філософії і ППП

Ткаченко І.В.

ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ПЕДАГОГА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Педагогічний авторитет багато у чому залежить від загальної культури поведінки педагога (вміння володіти мовою, мімікою і жестами, охайність в костюмі і т.п.). Зовнішність педагога і його культура поведінки у значній мірі впливають на завоювання викладачем авторитету серед студентів. Кращі педагоги на заняттях приходять у хорошому костюмі, постійно стежать за собою, завжди підтягнуті і організовані, тим самим особистим прикладом вони виховують такі ж якості і у своїх вихованців. Все це зміцнює авторитет вчителя.

Сучасні дослідники говорять про значущість особистісного іміджу педагога, читають необхідним розуміння педагогом того, що його позитивний образ грає важливу роль в педагогічному процесі. До проблеми іміджу педагога в сучасній вищій школі звернулися: Л.М. Митіна, М.Н. Котлярова,

В.А. Кан-Калик, С.Я. Ромашина, М.А. Апраксина, Н.А. Тарасенков, В.Н. Черепанова та ін.

Метою дослідження є вивчення особливостей процесу формування іміджу педагога вищої школи.

Введення у педагогічний словник поняття «імідж» не данина моді. Педагог, вибудовує індивідуальну траєкторію особистісного зростання, виходить на лідерські позиції, забезпечуючи ефективність і якість своєї професійної діяльності.

Імідж педагога – емоційно забарвлений стереотип сприйняття образу вчителя в свідомості вихованців, колег, соціального оточення, в масовій свідомості[2]. При формуванні іміджу вчителя реальні якості тісно переплітаються з тими, які приписуються йому оточуючими.

Ключовими складовими іміджу педагога є позиції, установки і легенда. Для сучасного іміджу дуже важливо, щоб позиції і установки особистості відповідали психології «переможця».

Перша установка – висока самооцінка, яка полягає в здатності людини чесно, з любов'ю і з гідністю оцінити себе.

Друга установка – позитивне ставлення до життя залежне від того як ми тлумачимо те що відбувається, у величезній мірі залежить якість нашого життя.

Третя установка – віра в добро, перша особливість поведінки щасливої людини.

Четверта установка - вміння бачити і відчувати свою причетність до подій.

П'ята установка – вміння змінюватися, вчитися у житті, вміння ризикувати, використовувати нові форми буття.

Відповідно до структури, запропонованої професором А.Ю. Панасюком, особистий імідж, з точки зору формування його чинників, включає такі складові:

- габитарного (від лат. *Gabitus* - зовнішній вигляд) – одяг, зачіска, взуття, аксесуари, макіяж, парфуми, силует.

- кінетичну – постава, хода, жестикуляція, міміка (вираз обличчя, усмішка, напрямок і тривалість погляду).

- мовну – культура усного та писемного мовлення, грамотність, стиль, почерк,

- середовищну – створена людиною середовище проживання (інтер'єр квартири, оформлення кабінету, порядок на робочому столі і т.п.).

- речовинні – створені людиною продукти його праці

Перші три складові іміджу прочитуються при особистому спілкуванні, дві останні можуть нести інформацію про людину заочно. Інтегруючись, вони формують уявлення про людину як про особистість (особистий імідж) і професіонала (професійний імідж). Ідеальний варіант – коли обидві думки позитивні: «І людина хороша, і вчить чудово!». [5]

Найбільш важливими елементами побудови педагогічного іміджу є наступні (по А.А. Калюжному):

1. Формування іміджу є тільки доповненням, а не заміною педагогічної діяльності.

2. Слід звертатися до створення педагогічного іміджу задовго до початку педагогічної діяльності.

3. В основі комунікації повинна бути проста мова, а проблеми які розглядаються повинні мати значення для кожного.

4. Експертна оцінка. Обов'язково необхідні експерти з боку. При використанні даних елементів педагогічної техніки, перш за все, необхідна його стратегічна спрямованість. [3]

Існують три рівні сприйманого іміджу:

- • біологічний, коли істотну роль надає стать, вік, стан здоров'я, темперамент, фізичні дані;

- • психологічний, коли на прийняття іміджу впливають ті якості або риси характеру, які приписуються або можуть бути приписані пред'явнику

іміджу: воля, пам'ять, мислення, характер, здібності. Приписувані якості можуть бути пояснені або не пояснені. Важливість цього рівня сприйняття полягає в тому, що завдяки йому враховуються цілі, цінності, інтереси соціальної групи, а система відносин вибудовується відповідно до проголошених вимогам;

- соціальний, який являє собою систему фактів, чуток, пліток, легенд, які формують в цілому готовність сприймається до прийняття або відкидання пропонуваного іміджу.

Технологія успішного іміджу педагога:

1. Постановка педагогом педагогічно доцільних цілей і завдань;
2. Інвентаризація своїх здібностей і можливостей, яка полягає в аналізі того, що маєш і що можеш сам змінити на краще;
3. Розвиток почуття власної гідності, що складається в позбавленні заниженою або завищеною самооцінки;
4. Контроль і оцінка педагогом своїх власних впливів з метою педагогічного самоаналізу;
5. Розвиток самомотивації, що є не що інше, як почуття обов'язку і відповідальності, бажання швидше досягти результату;
6. Концепція на позитивному, яка полягає в ліквідації педагогом негативного стану себе та інших, зосередження на позитивному і переорієнтація уваги на позитивне;
7. Духовність (формування духовних цінностей в житті)[5].

Таким чином, педагогу необхідно сформулювати вміння пред'являти себе, вміння бачити і оцінювати себе та інших, важливо усвідомити те, що метою розвитку та формування іміджу вчителя є не виховання актора або педагога в масці, а вчителя з якостями актора, творця, які повинні виявлятися в залежності від розв'язуваних педагогічних завдань.

Розвитку комунікативної толерантності та формуванню позитивного іміджу педагога сприяє знання і виконання «заповідей спілкування»:

1. Спілкування повинно бути емоційно комфортним. Створити обстановку внутрішньої безпеки для співрозмовника.

2. Слід бачити в кожній людині те, що вигідно відрізняє його від інших, ту «родзинку», яка робить його унікальним, неповторним. Кожна людина унікальна і до кожного потрібен свій підхід.

3. Прийшовши до людини, залиште свої проблеми, амбіції, сформовані стереотипи. Говорячи з людиною, спілкуйтеся з ним, а не з його офіційним статусом, своїми уявленнями про нього. Потреба в рівності притаманна всім.

4. Педагогічна рефлексія. Здатність подумки уявити собі що ситуація виникла у співрозмовника і на цій основі скласти уявлення про себе.

5. Частіше посміхайтесь людям, так як це має у своєму розпорядженні до вас оточуючих людей, створює сприятливий емоційний настрій, викликає в інших прагнення спілкуватися з вами.

6. Розвиток свого внутрішнього духовного світу, талантів і здібностей, оскільки творча і духовно багата особистість завжди привертає інших людей, особливо коли все це пов'язане з чуйністю, здатністю розуміти оточуючих.

В результаті формування іміджу у кожного педагога стає індивідуальний, тільки йому притаманний стиль педагогічної діяльності.

Література

1. Акторські здібності в діяльності вчителя: Метод. допомога/Сост. Л. А. Ільїна. Магнітогорск, 1998.

2. Гончаренко С. Український педагогічний словник – К.:Либідь, 1997

3. Калюжний, А. А. Психологія формування іміджу вчителя / А. А. Калюжний. - М.: Гуманітарний видавничий центр ВЛАДОС, 2004. - 222 з.

4. Капустина З. Імідж сучасного педагога // Вчителя №1, 2006.

5. Панасюк А.Ю. Формирование имиджа: стратегия, психотехнологии, психотехники/А.Ю. Панасюкб – М.: Омега-Л, 2007.- 266 с.

6. Шепель В. М. Іміджология: секрети особистої чарівливості. М., 1997.

7. Фіцула М. М. Вступ до педагогічної професії: Навч. посіб. для студентів вищих педагогічних закладів освіти. - Т.: Навчальна книга "Богдан", 2003.